Praesens imperfectum indicativi passivi

(Jelen idejű, kijelentő módú, szenvedő igealak)

A passzívumról általában:

A magyarban a passzív igeragozás gyakorlatilag teljesen kiveszett, olyan kifejezésekben használjuk, amelyek változatlanul fennmaradtak az idők során, viszonylag gyakori az egyházi nyelvben, de ott is egyre inkább cselekvő szószerkezetekkel helyettesítik. Ma már használata a beszélt nyelvben kifejezetten keresettnek érződik. Létezik még egy újabban használatos „passzívum" a magyarban – ez a valódi passzívum kiveszésével párhuzamosan alakult ki. Ez a német nyelv hatására létrejött és használt „el van intézve", sőt: „el lett intézve" forma sem nem szép, sem nem helyes – mást is jelent, mint az „elintéztetik" vagy „elintéztetett" alakok. Mindenesetre széleskörű használata arra utal, hogy egy nyelvnek igenis szüksége van passzívumra...
A magyarban a szenvedő igealakokat egy képző segítségével alakítjuk ki (-tat-, -tet-), és ezekkel ikes igéket képezünk. (Az iktelen változat ugyanezen ige műveltető alakja.)

Pl: olvas – cselekvő; olvastat – műveltető; olvastatik – szenvedő alakok

A latinban a passiv igealakok képzése egészen más módon történik. Itt nincs képzője a passivumnak, hanem az activ igealakoktól a saját személyragok alapján lehet őket elkülöníteni.

Praes.impf.ind.pass.
képzése:

imperfectum-tő + passiv személyragok

A passiv személyragok a következők:

S/1: -(o)r	Pl/1: -mur
S/2: -ris	Pl/2: -mini
S/3: -tur	**Pl/3: -ntur**

Ezen személyragok közül gyakorlatilag csak a két harmadik személyű fordul elő a mi tananyagunkban. Ezeket kell felismerni a mondatok állítmányaiban, elkülöníteni őket az aktív igealakoktól, és legfőképpen egymástól. Ez utóbbi a nehezebb, mert egymásra jobban hasonlítanak ezek a személyragok (-tur ill. –ntur), mint az activum azonos személyű személyragjaira (-t ill. –nt) illetve bármelyik activ személyragra.

A passivum fordítása:

Legjobban tesszük, ha a passiv latin mondatot magyarra úgy fordítjuk, hogy átalakítjuk cselekvő értelművé. A magyar szenvedő ragozásról elmondottak alapján ez az egyedül helyes és használható módszer.

Lēx	ā populō	constituitur.
↓	↓	↓
alany	végrehajtó határozó	passzív állítmány

Betűhív magyar fordítás:
A törvény a nép által rendeltetik el.

Cselekvő magyar fordítás:

A törvényt	a nép	rendeli el.
↓	↓	↓
tárgy	alany	cselekvő állítmány

A passzív latin mondat „magyaros” fordításánál tehát az eredeti latin mondatrészekből más mondatrészek lesznek - a mondat egész szerkezete megváltozik. (passzív Á→aktív Á; A→T; Vh→A). Ha a mondatban nincs végrehajtó határozó, a cselekvő mondattá történő átalakításnál általános alanyt használunk.

A jogi regulákban gyakran kap szükségesség, vagy lehetőség mellékértelmet a passzív állítmány.

Quod ipse princeps onstituit, pro lege servatur. – Amit maga a császár rendel el, törvényként kell megtartani.
Lex lege tollitur. - A törvényt törvénnyel lehet hatálytalanítani. /A törvényt csak törvény érvénytelenítheti.

<u>Az álszenvedő igék</u>

Speciális igecsoport a latinban, melyeknek a neve kifejezi a legfontosabb tulajdonságukat: olyan igékről van szó, melyeknek <u>minden</u> alakjuk passzív (kivéve majd a melléknévi igeneveiket), de ezen passzív kinézetű alakok jelentése mindig cselekvő.

nascor, nasci, natus sum - születik
morior, mori, mortuus sum - meghal
utor, uti, usus sum - használ

A szótári alakoknak 3 eleme van, a harmadik két szóból álló, összetett igealak. Minden elem megfeleltethető a „normál” szótári alak elemeinek – csak passivumban.

Az első alak (nascor, morior, utor) a praes impf. ind. pass. S/1 személyű alakjai (-or személyrag!).
A második egy passiv infnitivus (későbbi anyagunk).
A harmadik a praes. perf. ind. pass. - tehát múlt idejű igealak - S/1 személyű alakja (ez is későbbi anyagunk lesz).

Ezek az igék viszonylag gyakoriak a reguláinkban állítmányként. Vigyázzunk, hogy mindig cselekvő értelemben fordítsuk őket, hiszen soha nincs szenvedő értelmük.

Pl. „utitur” jelentése MINDIG „használ” és soha nem „használtatik”!